OKTOOBER 2026

Rahandusministri 30. augusti 2019. a määruse nr 40 „Pandikirjadega seonduvate järelevalvearuannete sisu, nende koostamise alused ja esitamise kord“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga muudetakse rahandusministri 30. augusti 2019. a määrust nr 40 „Pandikirjadega seonduvate järelevalvearuannete sisu, nende koostamise alused ja esitamise kord“[1], mis on kehtestatud pandikirjaseaduse[2] § 54 lõike 7 alusel (edaspidi *määrus*). Määruse eesmärk on tagada Finantsinspektsioonile järelevalve tegemiseks vajalikud andmed. Määrusekohaseid aruandeid koostavad ja esitavad kõik Eestis pandikirjade emiteerimiseks täiendava tegevusloa saanud krediidiasutused. Eelnõuga tehtavate muudatuste eesmärk on suurendada määruse nõuete selgust ja aruandluse ühtsust. Muudatused ei too kokkuvõttes kaasa olulist halduskoormuse muutust ei pandikirjade emitentidele ega Finantsinspektsioonile.

Määruse muudatused tulenevad vajadusest luua enam õigusselgust kohtades, mis on seni praktikas tekitanud ebaselgust ja mitmeti tõlgendatavust.

Eelnõuga täpsustatakse pandikirjade likviidsuse aruande koostamise ja andmete esitamise nõudeid. Muudatustega täpsustatakse, et aruanne hõlmab kõiki aruandekuupäevale järgneva 180 päeva pandikirjade kohustustest tulenevaid laekumisi ja väljamakseid. Samuti täiendatakse aruande struktuuri, et eristada pandikirjadest tulenevaid väljamakseid lähtuvalt sellest, kas nende puhul arvestatakse pandikirjaseaduse § 21 lõikes 4 sätestatud maksekohustuse tähtaja edasilükkavat tingimust. Selleks lisatakse aruandesse eraldi kirje edasilükkava tingimuse olemasolu kohta ning senine väljamaksete summa kirje jagatakse kaheks. Lisaks tehakse aruande koostamise juhendis tehnilisi ja vormilisi täpsustusi, mis muudavad andmete esitamise nõuded selgemaks ja üheselt mõistetavaks.

Määruse muudatused jõustuvad 1. jaanuaril 2027.a. ja neid kohaldatakse aruandeperioodidele, mis lõppevad 2027. aasta 31. märtsil või hiljem.

1.2. Määruse ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Finantsinspektsiooni aruandluse ja teabe osakonna finantsarvestuse spetsialist Grete Jürjental (grete.jyrjental@fi.ee) ja Rahandusministeeriumi finantsteenuste poliitika osakonna nõunik Valner Lille (valner.lille@fin.ee).

Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna nõunik Marge Kaskpeit (marge.kaskpeit@fin.ee), eelnõu on keeleliselt toimetanud Rahandusministeeriumi sama osakonna keeletoimetaja Heleri Piip (heleri.piip@fin.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse § 8 kohaselt on emitent kohustatud koostama ja Finantsinspektsioonile esitama järgmised aruanded:
1) „Tagatisvara aruanne” vastavalt lisale 1, aruandekoodiga 218;

[1] https://www.riigiteataja.ee/akt/109062023012?leiaKehtiv
[2] https://www.riigiteataja.ee/akt/128022019001?leiaKehtiv

2) „Likviidsuse aruanne” vastavalt lisale 2, aruandekoodiga 878;
3) „Tagatavate kohustuste aruanne” vastavalt lisale 3, aruandekoodiga 219;
4) „Pandikirjaportfelli stressitesti aruanne” vastavalt lisale 4, aruandekoodiga 220;
5) „Stressitesti stsenaariumi aruanne” vastavalt lisale 5, aruandekoodiga 224.

Eelnõuga muudetakse määruse lisa 2 „Likviidsuse aruanne“, milles tehakse selguse ja aruandluse ühtsuse tagamiseks järgmised muudatused:

1. **Aruande eesmärk**

Muudatus: Aruande eesmärgi kirjeldust on täiendatud selgitusega, et aruandes andmete esitamine ei mõjuta aruande esitaja õigust kohaldada likviidsusvaru minimaalse suuruse arvutamisel pandikirjaseaduse § 21 lõiget 4.

Põhjendus: Täpsustuse eesmärk on selgelt eristada aruandes andmete esitamise nõudeid pandikirjaseaduse § 21 lõike 4 alusel likviidsusvaru minimaalse suuruse arvutamisel kohaldatavast erisusest. Nimetatud säte võimaldab emitendil edasilükkava tingimuse olemasolu korral lähtuda likviidsusvaru minimaalse suuruse arvutamisel pandikirjast tuleneva maksekohustuse täitmiseks tehtava väljamakse puhul tähtajast, mis kehtiks edasilükkava tingimuse saabumisel. Aruandes andmete esitamise nõuded ei piira selle võimaluse kasutamist.

2. **Aruande valdkond**

Muudatus: Täiendatud on aruande valdkonna kirjeldust, lisades sõna „*kõigi*“, millega täpsustatakse, et aruandes kajastatakse kõigi aruandekuupäevale järgneva 180 päeva jooksul tekkivate tagatisvarast tulenevate laekumiste ning pandikirjadest ja tagatisregistrisse kantud tuletisinstrumentidest tulenevate kohustuste täitmiseks tehtavate väljamaksete andmed. Samuti on täpsustatud aruandes esitatavate andmete ulatust seoses pandikirjaseaduse § 21 lõike 4 kohaldamisega ning aruande valdkonna kirjeldusest on eraldatud andmete summeerimist käsitlev osa, mis on viidud eraldi punkti „Andmete summeerimine“.

Põhjendus: Tegemist on vormilise muudatusega, mille eesmärk on muuta aruande valdkonna kirjeldus üheselt mõistetavaks ning välistada tõlgendus, mille kohaselt kajastatakse aruandes üksnes need kuupäevad, mil toimub laekumine või väljamakse. Muudatusega täpsustatakse, et aruanne hõlmab kogu 180-päevast perioodi ning andmed esitatakse kõigi sellesse perioodi kuuluvate päevade kohta. Pandikirjaseaduse § 21 lõike 4 kohaldamise osas täpsustatakse, et aruandes esitatakse andmed nii maksekohustuse tähtaja edasilükkavat tingimust arvestades kui ka seda arvestamata.

3. **Andmete summeerimine**

Muudatus: Aruande valdkonna kirjelduses sisaldunud andmete summeerimise põhimõte on eraldatud iseseisvaks punktiks „Andmete summeerimine“.

Põhjendus: Muudatus on vormiline ning selle eesmärk on muuta aruande koostamise juhis selgemaks ja struktuur ühtlasemaks. Muudatus ei mõjuta andmete summeerimise senist põhimõtet.

4. **Aruanderea kirjete selgitused**

Aruanderea kirje „Edasilükkav tingimus“

Muudatus: Aruanderea struktuuri on täiendatud kirjega „Edasilükkav tingimus“, milles näidatakse, kas aruandereal näidatud laekumiste ja väljamaksete aluseks olevate pandikirjade

tingimustes on ette nähtud edasilükkav tingimus, mille täitumise tagajärjel pikeneb pandikirjast tuleneva maksekohustuse tähtaeg.

Põhjendus: Muudatuse eesmärk on võimaldada eristada pandikirju vastavalt sellele, kas nende tingimustes on ette nähtud maksekohustuse tähtaja edasilükkav tingimus. See võimaldab kindlaks teha, milliste pandikirjade puhul on olemas pandikirjaseaduse § 21 lõikes 4 sätestatud erisuse kohaldamise eeldus.

Aruanderea kirje „Kuupäev“

Muudatus: Aruanderea kuupäeva kirjeldusele on lisatud täpsustus, mille kohaselt tuleb kuupäev esitada *iga aruandekuupäevale järgneva 180 päeva kohta*. Samuti on kuupäeva vormingu kirjelduses asendatud termin „*asjakohane majandusaasta*“ sõnaga „*asjakohane kalendriaasta*“.

Põhjendus: Tegemist on tehnilise ja vormilise täpsustusega, mille eesmärk on täpsustada kuupäeva esitamise nõuet ning tagada aruandluspraktika ühtsus. Täpsustusega nähakse ette, et kuupäev tuleb aruandes esitada kõigi aruandekuupäevale järgneva 180 päeva kohta, sealhulgas päevade kohta, mil laekumisi või väljamakseid ei toimu. Lisaks on tõlgendusliku ebaselguse vältimiseks asendatud mõiste „majandusaasta“ mõistega „kalendriaasta“, arvestades, et emitendi majandusaasta ei pruugi kattuda kalendriaastaga.

Aruanderea kirjed „Väljamaksete summa_1“ ja „Väljamaksete summa_2“

Muudatus: Senine aruanderea kirje „Väljamaksete summa“ on asendatud kahe kirjega „Väljamaksete summa_1“ ja „Väljamaksete summa_2“. Veerus „Väljamaksete summa_1“ esitatakse maksegraafikujärgne väljamakse arvestamata pandikirjaseaduse § 21 lõike 4 kohast maksekohustuse tähtaja edasilükkavat tingimust. Veerus „Väljamaksete summa_2“ esitatakse maksegraafikujärgne väljamakse nimetatud tingimust arvestades.

Põhjendus: Muudatuse eesmärk on võimaldada eristada pandikirjadest tulenevaid väljamakseid vastavalt sellele, kas pandikirjaseaduse § 21 lõikes 4 sätestatud maksekohustuse tähtaja edasilükkavat tingimust arvestatakse või mitte.

Lisaks on täpsustatud aruanderea kirjete „Laekumiste summa“, „Väljamaksete summa_1“ ja „Väljamaksete summa_2“ täitmise nõudeid olukorras, kus aruanderea veerus „Kuupäev“ esitatud kuupäeval maksegraafiku alusel laekumist või väljamakset ei toimu. Kirje „Väljamaksete summa_2“ puhul on täiendavalt täpsustatud täitmise nõuet olukorras, kus pandikirjade tingimustes ei ole kehtestatud maksekohustuse tähtaja edasilükkavat tingimust.

Ühtlasi täiendatakse eelnõuga määruse § 11 rakendussätteid, lisades sinna täiendava lõike 3, mille kohaselt kohaldatakse käesoleva eelnõuga tehtavaid muudatusi aruandeperioodidele, mis lõppevad 2027. aasta 31. märtsil või hiljem, et tagada, et uutele nõuetele vastav aruandlus algaks terviklikust aruandeperioodist.

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga uusi termineid võrreldes seni kehtiva regulatsiooniga kasutusele ei võeta.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga tehtavad muudatused ei tulene otseselt Euroopa Liidu õigusest. Eelnõu on siiski kooskõlas Euroopa Liidu õigusega, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/2162, mis käsitleb pandikirjade emiteerimist ja pandikirjade avalikku järelevalvet ning millega muudetakse direktiive 2009/65/EÜ ja 2014/59/EL (ELT L 328, 18.12.2019, lk 29–57), artikliga 21.

5. Määruse mõjud ja määruse rakendamiseks vajalikud kulutused

Eelnõu ei mõjuta elu- ja looduskeskkonda, riigi julgeolekut ega välissuhteid, sotsiaalset, demograafilist või regionaalset arengut.

5.1. Mõju turuosalistele

Eelnõu eesmärk on suurendada aruandlusnõuete selgust ja aruandluse ühtsust, mis aitab parandada pandikirjadega seonduvat läbipaistvust ja luua turuosalistele suuremat selgust. Muudatus ei too pandikirjade emitentidele kaasa uusi sisulisi regulatiivseid nõudeid ega muuda emitentide likviidsusnõudeid. Pandikirjade emitentidel võib siiski olla vaja oma likviidsusaruande koostamiseks kasutatavaid aruandlussüsteeme mõningal määral tehniliselt kohandada, et esitada väljamaksete andmed kahes vaates. Mõju on ühekordne ja vähese ulatusega ning seisneb peamiselt aruandluslahenduste tehnilises kohandamises. Määruse kohaldamisalasse kuuluvad kõik krediidiasutused, kellele on antud täiendav tegevusluba pandikirjade emiteerimiseks. Seni on Eesti krediidiasutustest pandikirju emiteerinud kolm panka: LHV, Coop ja Luminor[3]. Kokkuvõttes ei kaasne eelnõuga tehtavate täpsustavate muudatustega olulist mõju võrreldes muu hulgas juba kehtivate aruandlusnõuetega.

5.2. Mõju Finantsinspektsioonile

Määruse muudatused aitavad tagada aruannetes esitatavate andmete ühtse käsitluse kõigi emitentide puhul. See aitab järelevalvajal ehk Finantsinspektsioonil paremini hinnata, kuidas erinevad emitendid täidavad pandikirjadega seotud kohustusi ja regulatiivseid nõudeid, ning hinnata pandikirjaportfellide likviidsusriski. Muudatused toetavad järelevalve kvaliteeti ja aruandluse ühetaolist tõlgendamist. Eeldatavasti ei kaasne muudatustega Finantsinspektsioonile olulist halduskoormuse muutust.

6. Määruse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Määruse rakendamine ei mõjuta riigi ega kohaliku omavalitsuse tegevust ega eelarvet.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 2027. aasta 1. jaanuaril.

Määruse 2027. aasta 1. jaanuaril jõustuvat redaktsiooni kohaldatakse aruandeperioodidele, mis lõppevad 2027. aasta 31. märtsil või hiljem.

Jõustumine kalendriaasta algusest tagab muudatuste selge ajalise kohaldamise. Muudetud aruandlusnõuete kohaldamine esimest korda aruandeperioodidele, mis lõppevad 2027. aasta 31.

[3] https://www.fi.ee/et/pangandus-ja-krediit/pandikirjad/eriti-kvaliteetsed-euroopa-pandikirjad

märtsil, aitab tagada, et muudatuste jõustumisega ei kaasne vajadust muuta enne 2027. aastat lõppevate aruandeperioodide kohta esitatavaid aruandeid.

8. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Justiits- ja Digiministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Finantsinspektsioonile, Eesti Pangaliidule ja Eesti Pangale.